

VALTIOSOPIMUSTEN SUOMENTAMINEN

Suositus 12.9.2011
(korvaa 24.3.2011 annetun suosituksen)
Ulkoasiainministeriö/Oikeuspalvelu

I. YLEISTÄ

Valtiosopimus on yleisnimitys erityyppisille valtioiden välisille sitoville sopimuksille. Valtiosopimukset voivat olla kahdenvälisiä tai monenvälisiä. Niistä voidaan käyttää eri nimityksiä sen mukaan, mitä käytäntöä osapuolet ovat noudattaneet tai minkälainen merkitys sopimukselle on haluttu antaa.

Valtiosopimus valmistellaan tavallisesti jollakin muulla kielellä kuin suomeksi. Sopimuksen laatimistapa ja rakenne poikkeavat siitä, miten säädökset Suomessa kirjoitetaan. Neuvottelut ja kompromissit sopimusratkaisuun pääsemiseksi saattavat olla huomattavasti vaikeampia kuin kansallista lakia säädettäessä. Kansainvälisissä sopimuksissa käytetään runsaasti käsitteitä, jotka on muodostettu juuri näitä sopimuksia varten. Käsitteiden on sovellettava kaikkien osapuolten oikeusjärjestyksiin, jotka saattavat poiketa toisistaan hyvinkin paljon. (Komiteamietintö 1981:26, ss. 52-53)

Suomen säädöskokoelmasta annetun lain (188/2000) 11 §:n mukaan valtiosopimukset julkaistaan suomen ja ruotsin kielellä, ja jos nämä kansalliskielet eivät ole todistusvoimaisia kieliä, sopimus julkaistaan lisäksi ainakin yhdellä todistusvoimaisella kielellä. Valtiosopimusten suomentaminen ja ruotsintaminen perustuu siis lakiin, ja todistusvoimaisen tekstin ja sen käännösten julkaiseminen on pääsääntö. Valtiosopimus voidaan jättää julkaisematta ainoastaan tietyin em. laissa mainituin edellytyksin. (Valtiosopimusopas, Ulkoasiainministeriö, kesäkuu 2009, saatavissa osoitteessa <http://formin.finland.fi/Public/default.aspx?nodeid=42085&contentlan=1&culture=fi-FI>)

Käännökset tarvitaan kuitenkin jo ennen julkaisuvaihetta. Ruotsinnois tarvitaan viimeistään mahdollista hallituksen esitystä varten, mutta suomennos tulee tehdä jo siinä vaiheessa, kun sopimukselle haetaan allekirjoitusvaltuuksia. Käännöstä voidaan periaatteessa korjata sen julkaisemiseen saakka, mutta silloin, kun Euroopan unioni on liittymässä sopimukseen ja sen teksti julkaistaan kaikilla EU:n virallisilla kielillä, lopullinen teksti voidaan tarvita jo huomattavasti aiemmin. Samaa tekstiä tulee pyrkiä käyttämään sekä säädöskokoelman sopimussarjassa että EU:n virallisessa lehdessä. Näin ollen kääntämistyö on pyrittävä koordinoimaan komission ja/tai neuvoston kääntäjien kanssa. Valtiosopimusten ruotsinnot saadaan usein Ruotsista.

Tämä suositus on laadittu virkamiestyönä ulkoasiainministeriön oikeudellisella osastolla (nyk. oikeuspalvelu) vuonna 1998, ja sitä on päivitetty viimeksi 2011. Sen tarkoituksena on yhtenäistää valtiosopimusten suomentamiskäytäntöä. Englanninkielisille termeille annetut vastineet perustuvat valtiosopimusten suomennoksiin, joita on julkaistu Suomen säädöskokoelman sopimussarjassa vuodesta 1920 lähtien. Joidenkin termien osalta suomennoksissa esiintyy useita vastineita. Silloin, kun kaikki on katsottu hyväksyttäväksi, ne annetaan vaihtoehtoisina suomennoksina. Muussa tapauksessa esiintyneistä vastineista annetaan suositeltavin. Joidenkin termien osalta mainitaan myös yleisimmin esiintyvä virheellinen käännös.

II. SANASTOA

SOPIMUKSENTEKOVAIHEET

1) Valmisteluvaihe

committee - komitea

special committees - erityiskomiteat

conference - konferenssi

bureau of the conference - konferenssin puheenjohtajisto

delegation - valtuuskunta

discussions - neuvottelut (epäviralliset)

to draw up a text - laatia teksti

draft/ final draft - ehdotus, luonnos/ lopullinen ehdotus, luonnos

negotiations - neuvottelut

negotiating State - neuvotteleva valtio

preparation(s) - valmistelu

preparatory work - valmisteluasiakirjat

2) Valtiosopimuksen tekeminen

adoption of a text - tekstin hyväksyminen

- **by the consent of all the States participating in its drawing up**

- kaikkien sen laatimiseen osallistuvien valtioiden suostumuksella

- **by the vote of two thirds of the States present and voting** - läsnäolevien ja äänestykseen osallistuvien valtioiden kahden kolmasosan äänten enemmistöllä

Huom. *Adoption* tarkoittaa sopimustekstin hyväksymistä joko kansainvälisen järjestön päätöslauselmalla tai äänestyksellä kansainvälisessä konferenssissa, joka on kutsuttu koolle tätä tarkoitusta varten. *Acceptance/approval* puolestaan tarkoittaa yksittäisen sopimukseen sitoutuvan valtion hyväksyntää.

authentication of the text - tekstin tekeminen todistusvoimaiseksi

- **by such procedure as may be provided for in the text or agreed upon by the States participating in its drawing up** - noudattamalla menettelyä, josta tekstissä määrätään tai josta tekstin laatimiseen osallistuvat valtiot yhteisesti sopivat

- **by the signature of the representatives of States** - valtioiden edustajien allekirjoituksella

- **by signature *ad referendum*** - allekirjoittamalla *ad referendum* (edellyttää myö-

hempää vahvistamista)
- **by initialling** - parafoimalla

Huom. Tekstin todistusvoimaisuus (*authentic texts*) ei tarkoita samaa kuin virallisuus (*official texts*). Sopimuksen todistusvoimaiseksi tekeminen tarkoittaa menettelyä, jolla sopimuksen teksti vahvistetaan lopulliseksi ja todistusvoimaiseksi. Monenväliset sopimukset laaditaan usein usealla kielellä (esim. YK:n tekstit kaikilla YK:n virallisilla kielillä), ja ne ovat useimmiten todistusvoimaisia kaikilla näillä kielillä (*equally authentic*). Sopimustekstin todistusvoimaisuus tarkoittaa sitä, että tekstin sanamuotoon voidaan vedota esimerkiksi tuomioistuimessa. Suomennokset ja ruotsinnokset mielletään virallisluontoiseksi, koska ne julkaistaan säädöskokoelman sopimussarjassa, mutta niillä ei ole samaa asemaa kuin todistusvoimaisilla kielitoisinnoilla siitä syystä, että niitä ei ole hyväksytty sopimusvaltioiden konferenssissa. Käytännössä tuomioistuimet kuitenkin soveltavat suomen- ja ruotsinkielisiä sopimustekstejä, koska oikeudenkäyntikielien Suomessa ovat suomi ja ruotsi. Kahdenväliset sopimukset tehdään joskus molempien osapuolten kielillä, tai näiden lisäksi esim. englannin kielellä. Jos sopimus on todistusvoimainen kahdella tai useammalla kielellä, teksti on yhtä todistusvoimainen kullakin näistä kielistä, jollei sopimus määrää tai osapuolet sovi siitä, että eroavuuden ilmetessä tiettyä tekstiä on noudatettava.

authorisation/ full powers - valtuutus/ valtakirja (sopimuksen tekemistä varten)
credentials, letter of credentials - valtakirja (neuvotteluvaltuuskunnan valtakirja)

conclusion of an agreement - sopimuksen tekeminen
through the exchange of notes (exchange of letters) - noottienvaihdolla (kirjeenvaihdolla)

to consent to be bound by a treaty - sitoutua noudattamaan valtiosopimusta

to express one's consent to be bound by a treaty - ilmaista suostumuksensa tulla valtiosopimuksen sitomaksi

signature - allekirjoittaminen

signatory - allekirjoittaja ("**signatories**" sopimuksen lopussa - allekirjoittaneet)
non-signatory - [sopimuksen] ulkopuolinen [valtio]

acceptance, approval - hyväksyminen (Huom. Kun sanat *acceptance* ja *approval* esiintyvät rinnakkain sopimustekstissä, ne suomennetaan yhdellä sanalla!)

accession (adherence, adhesion) - liittyminen

ratification - ratifiointi

with reservations - varaumin

without reservations - varaumitta/ ilman varaumia

objections to reservations - varaumia koskevat vastalauseet

withdrawal of reservations - varaumien peruuttaminen

instruments of accession, acceptance, approval and ratification - liittymis-, hyväksymis- ja ratifioimiskirjat (Huom. Kun sanat *acceptance* ja *approval* esiintyvät rinnakkain sopimustekstissä, ne suomennetaan yhdellä sanalla!)

Huom. Sopimuksen hyväksymisen ja ratifioinnin sekä siihen liittymisen oikeusvaikutukset ovat samat: valtio tulee sopimuksen sitomaksi. Valtion suostuminen valtiosopimuksen noudattamiseen voidaan ilmaista myös allekirjoittamalla tai noottien tai kirjeenvaihdolla. Allekirjoitus ratifioimis- tai hyväksymisvaraumin ei vielä sido valtiota, mutta ilmaisee valtion aikomuksen tulla sopimuksen sitomaksi. Valtion on silloinkin kuitenkin pidättäydyttävä toimista, jotka tekisivät tyhjäksi valtiosopimuksen tarkoituksen ja päämäärän.

State Party, Party, (Contracting Party) - osapuoli

(hallitus tai kansainvälinen järjestö, joka on ilmaissut suostumuksensa tulla sopimuksen sitomaksi ja jonka osalta sopimus on tullut voimaan.)

Contracting State - sopimusvaltio

(valtio, joka on ilmaissut suostumuksensa tulla sopimuksen sitomaksi, siihen katsomatta, onko sopimus jo tullut voimaan vai ei)

to deposit, depositary - tallettaa, tallettaja

(Huom. EI: tallentaa, tallentaja)

Tallettajan tehtävänä on mm. säilyttää alkuperäistä sopimustekstiä sekä huolehtia erityyppisistä sopimukseen liittyvistä toimista, kuten hyväksymis-, ratifioimis- ja liittymiskirjojen vastaanottamisesta ja säilyttämisestä.

publication - julkaiseminen

registration - rekisteröinti/kirjaaminen

YK:n peruskirjan 102 artiklan mukaan YK:n sihteeristö kirjaa ja julkaisee kaikki YK:n jäsenvaltioiden tekemät sopimukset. Näihin kuuluvat myös alueelliset ja kahdenväliset sopimukset.

3) Valtiosopimuksen voimaantulo ja sen soveltaminen

application of an agreement - sopimuksen soveltaminen

provisional application - väliaikainen soveltaminen

(Sopimusta voidaan joskus sen määräysten mukaisesti soveltaa väliaikaisesti ennen kuin se tulee voimaan sen ratifioineiden valtioiden välillä, jos esim. sen voimaantulon edellyttämä määrä valtioita ei ole vielä ratifoinut sitä. Yksittäinen valtio voi myös päättää soveltaa sopimusta väliaikaisesti, vaikka se ei olisi ehtinyt suorittamaan kaikkia tarvittavia valtiosisäisiä toimenpiteitä sen voimaantulolle.)

scope (of application) - soveltamisala

the agreement becomes applicable - sopimusta aletaan soveltamaan

entry into force of an agreement - sopimuksen voimaantulo

provisional entry into force - sopimuksen väliaikainen voimaantulo

(Joskus sopimuksessa määrätään, että sopimus tulee väliaikaisesti voimaan eli sitä ryhdytään soveltamaan väliaikaisesti siitä huolimatta, että kaikki edellytykset sen lopulliselle voimaantulolle eivät täyty.)

to bring an agreement into force - saattaa sopimus voimaan

the agreement enters/comes into force - sopimus tulee voimaan (EI: astuu voimaan)

Huom. Sopimuksen voimaantulopäivä ja ensimmäinen soveltamispäivä ovat useimmiten samat, mutta eivät aina. Näin ollen on myös suomennoksissa tärkeää tehdä ero voimaantulon ja soveltamisen välillä silloin, kun sopimuksessakin on tämä ero tehty.

to comply with an agreement/to observe an agreement - noudattaa sopimusta

implementation of an agreement/ performance of an agreement – sopimuksen täytäntöönpano

interpretation of an agreement - sopimuksen tulkinta

reservation to an agreement - varauma

(Sopimukseen voidaan usein tehdä varaumia, joiden tarkoituksena on poistaa joidenkin määräysten oikeudelliset vaikutukset tai muuttaa niitä suhteessa kyseiseen valtioon. Joskus sopimuksessa nimenomaisesti todetaan, mihin määräyksiin varaumia voidaan tehdä tai että sopimukseen ei saa tehdä ollenkaan varaumia.)

objection to a reservation - varauman vastustaminen

(Sopimuksen allekirjoittanut valtio tai sopimusvaltio voi vastustaa toisen valtion tekemää varaumaa, jos se esim. katsoo, että varauma on sopimuksen päämäärän ja tarkoituksen vastainen. Varaumaa koskevassa vastalauseessa voidaan mainita, että sopimus ei tule voimaan varauman tehneen ja sitä vastustaneen valtion välillä tai että kyseinen valtio pitää sitä mitättömänä (*null and void*).)

4) Valtiosopimuksen muuttaminen ja sen voimassaolon päättymisen

addition - lisäys

amendment of a treaty - valtiosopimuksen muuttaminen (myös subst. muutos)

by an agreement between the Parties - osapuolten välisellä sopimuksella

by a protocol - pöytäkirjalla

amending agreement/protocol - muuttamista tarkoittava sopimus/pöytäkirja

to become a party to the treaty as amended - tulla muutetun valtiosopimuksen osapuoleksi

proposal to amend a treaty - ehdotus valtiosopimuksen muuttamiseksi, muutosehdotus

(*Amendment* tarkoittaa yleensä sopimusmääräysten muuttamista siten, että muutoksella on vaikutuksia kaikkiin osapuoliin. Tässä tapauksessa muuttamiseen sovelletaan useimmiten samaa menettelyä kuin alkuperäisen sopimuksen tekemiseen. Useimmiten sopimukset sisältävät myös muuttamista koskevat määräykset.)

modification - muuttaminen

(*Modification* tarkoittaa yleensä tiettyjen sopimusmääräysten muuttamista siten, että muutos koskee ainoastaan joitakin osapuolia, kun taas sopimuksessa ei tapahdu muutoksia näiden ja muiden osapuolten välillä.)

adjustment - tarkistaminen/tarkistus

(*Adjustment* tarkoittaa yleensä vähäisempää muutosta. Sitä käytetään esimerkiksi sopimuksen teknisiä liitteitä muutettaessa.)

revision - uudistaminen

(*Revision* tarkoittaa joskus samaa kuin *amendment*, mutta joskus laajamittaisempaa sopimuksen muuttamista, jolloin koko teksti käydään läpi ja uudistetaan, esim. *revised European Social Charter*.)

correction of errors - (virheiden) oikaiseminen

(Sopimustekstiä voidaan joskus oikaista senkin jälkeen, kun teksti on allekirjoitettu, parafoimalla uusi teksti, vaihtamalla asiakirja tai asiakirjat, joihin oikaisu on merkitty tai laatimalla koko valtiosopimuksesta oikaistu teksti.)

continuance in force / extension of a treaty - sopimuksen voimassaolon jatkaminen

denunciation of a treaty - irtisanominen

withdrawal from a treaty - sopimuksen irtisanominen (nyk. suositus, aik. sopimuksesta luopuminen)

to impeach the validity of a treaty - saattaa valtiosopimuksen pätevyys riidanalaiseksi
invalidity - pätemättömyys

suspension of (the operation of) a treaty - valtiosopimuksen soveltamisen keskeyttäminen

ASIAKIRJATYYPIT

document / instrument - asiakirja

final act - loppuasiakirja

1) Sopimukset

agreement - sopimus

(soveltamisala/sopimuksen kattamien asioiden määrä on usein suppeahko verrattuna *treaty*- tai *convention*-tyyppisiin sopimuksiin ja sopimusvaltioiden lukumäärä on yleensä pienempi; käytetään tyypillisesti puhuttaessa sopimuksista yleisnimityksinä.)

bilateral agreement - kahdenvälinen sopimus

multilateral agreement - monenvälinen sopimus

charter – peruskirja

(luonteeltaan juhlallinen, julistuksenomainen; nimitystä käytetään yleensä perustamisasiakirjoista, esim. *Charter of the United Nations*)

convention - yleissopimus

(valtioiden välinen sopimus, joka on yleensä avoinna useille valtioille ja jossa osapuolten lukumäärä on yleensä suuri; osapuolina voi olla myös kansainvälisiä järjestöjä)

covenant - yleissopimus

(luonteeltaan juhlallinen, julistuksenomainen, joka on joskus verrattavissa peruskirjaan, esim. *Covenant of the League of Nations*, ja joskus tavanomaiseen yleissopimukseen kuten tämän harvinaisen sopimustyyppin tunnetuimmat esimerkit, kaksi YK:n perustavaa laatua olevaa ihmisoikeussopimusta: *International Covenant on Civil and Political Rights*, *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights*)

statute - perussääntö

(Nimitystä käytetään erityisesti kansainvälisten tuomioistuinten perustamisasiakirjoista, esim. *Statute of the International Criminal Court*.)

treaty - valtiosopimus

(Valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen mukaan *treaty* tarkoittaa kansainvälistä välipuhetta, joka on tehty kirjallisesti valtioiden välillä ja joka on kansainvälisen oikeuden alainen siihen katsomatta, sisältyykö se yhteen tai kahteen taikka useampaan toisiinsa liittyvään asiakirjaan ja riippumatta siitä käytetystä nimityksestä;; käytetään nimikkeenä yleensä juhlallisista sopimuksista, kuten rauhansopimukset, esim. *Paris Peace Treaty*) Huom. Suomennetaan tässä “sopimus”!

constituting treaty, treaty constituting (establishing) an institution - perustamissopimus (esim. *Treaties establishing the European Communities*)

Huom. Käsitteitä *agreement, convention ja treaty* käytetään kaikkia sekä yleismerkityksessä että sopimusten nimikkeissä. Edellä annetut määritelmät ovat suuntaa antavia käytäntöjä, joissa esiintyy paljonkin horjuvuutta. Kaikki edellä mainitut sopimustyyppit ovat luonteeltaan sitovia. Niiden lisäksi valtiot laativat erityyppisiä löyhempiä järjestelyitä ja vähemmän sitovia asiakirjoja.

framework agreement - puitesopimus

framework convention - puiteyleissopimus

2) Muut asiakirjat

agenda - agenda

(luonteeltaan ohjelmanluonteinen poliittinen julistus, jossa asetetaan tiettyjä tavoitteita, esim. ympäristönsuojelun alalla *Agenda 21*)

code - säännöstö, koodi

(yleensä varsinaiseen sopimustekstiin liittyvä asiakirja, jossa annetaan yksityiskohtaisempia määräyksiä, esim. merenkulkijoiden pätevyyskirjoja koskevaan sopimukseen liittyvä *STCW Code* tai Euroopan sosiaaliseen peruskirjaan liittyvä *European Code of Social Security (revised)*)

declaration - julistus

(Valtiot ja kansainväliset järjestöt voivat antaa eri tyyppisiä julistuksia, jotka ovat yleensä luonteeltaan poliittisia eivätkä yleensä juridisesti sitovia asiakirjoja, esim. *Rio Declaration*. Joskus julistukset voivat kuitenkin ilmentää sitovaa kansainvälistä tapaoikeutta, kuten *Universal Declaration of Human Rights*, joka on myös julkaistu Suomen Laki -teoksessa.)

Vrt. kohta “toimenpiteitä”; sopimukseen liittyvänä asiakirjana *declaration* on selitys. Se ovatko valtiot tarkoittaneet luoda sitovia määräyksiä, on tapauskohtaista.

exchange of notes/letters - noottienvaihto/kirjeenvaihto

(rutiiniluonteinen sopimus, joka koostuu kahden asiakirjan - kirjeen tai nootin - vaihtamisesta sen osapuolten välillä, ja jonka allekirjoittajina voivat olla esim. kah-

den valtion ulkoasiainministerit tai suurlähettiläät)

memorandum of understanding - yhteistyömuistio

(Valtioiden tai valtioiden ja kansainvälisen järjestön välinen järjestely, ”yhteisymmärrys”, jolla ei yleensä haluta saada aikaan oikeudellisesti sitovia velvoitteita, ja jota usein käytetään teknisluontoisten järjestelyiden tai toimintatapojen määrittämiseksi. Voidaan käyttää joskus myös merkityksessä ’tulkintaohje/selitys’ ja toisinaan myös valtiosopimuksen nimikkeenä.)

protocol - pöytäkirja

(Nimitystä pöytäkirja käytetään erityyppisistä sopimukseen liittyvistä tai niitä täydentävistä asiakirjoista: allekirjoituspöytäkirjat, joissa voidaan antaa täsmentäviä määräyksiä tiettyjen sopimusmääräysten tulkinnasta, sopimusten lisäpöytäkirjat, jotka voivat olla valinnaisia, ja sopimusten muutospöytäkirjat tai puitesopimusten pöytäkirjat.)

protocol of signature - allekirjoituspöytäkirja

(additional)protocol / protocolsupplementing - (lisä)pöytäkirja/ sopimusta täydentävä pöytäkirja

optional protocol - valinnainen pöytäkirja

protocol to amend/amending pöytäkirja ... muuttamisesta/muutospöytäkirja

recommendation - suositus

report-kertomus (ammattikielessä usein raportti, esim. **periodic report** määräaikaissraportti)

administrative report

annual report

final report

financial report

general report

interim report

majority/minority report

monthly report

preliminary report

provisional report

quarterly report

resolution - päätöslauselma

(useimmiten kansainvälisten järjestöjen tai niiden toimielinten antamia, esim. *UN General Assembly resolutions*)

rules of procedure, internal regulations - menettelysäännöt, menettelytapasäännöt/
työjärjestys

terms of reference - työjärjestys

Huom. *Rules of procedure* on edellä mainituista käsitteistä yleisin. Tämän tyyppisten asiakirjojen laajuus ja sisältö vaihtelevat ja usein ne sisältävät ainoastaan menettelyyn liittyviä määräyksiä. Joskus sopimuksella perustetulla toimielimellä on nimenomaisesti sekä *terms of reference* että *rules of procedure*, jolloin ensin mainitulla tarkoitetaan yleensä työjärjestystä ja jälkimmäisellä siihen liittyviä menettelysääntöjä, esim. *Terms of Reference and Rules of Procedure of the United Nations Economic Commission for Europe*. Tästä syystä ja suomentamiskäytännön yhtenäistämiseksi on suositeltu, että *rules of Procedure* suomennettaisiin aina menettelysäännöiksi.

3) Toimenpiteitä

act - toimi, toimenpide

(yleisnimitys, joka periaatteessa kattaa kaikki muut sopimukseen liittyvät kuin nimenomaisesti mainitut toimet)

communication - tiedonanto

(muodollinen toimenpide, jolla valtio saattaa tallettajan ja muiden sopimusvaltioiden tietoon esim. sopimuksen soveltamisen kannalta merkittävässä omassa lainsäädännössään tapahtuneen muutoksen tai uuden lain sisällön taikka toimivaltaisen viranomaisen)

declaration - selitys

(EI: julistus, ks. kappale "asiakirjatyypit", "muut asiakirjat". Valtio voi esim. sopimukseen liittyessään antaa selityksen, joka koskee esim. alueellista soveltamista, valtiosisäistä soveltamista, kansainvälisiä suhteita, valtion tai alueen tunnustamisesta kieltäytymistä tai sopimuksen tulkintaa tai soveltamista, mikäli se on kyseisen sopimuksen osalta mahdollista. Huom. kuitenkin: EU-sopimusten yhteydessä vastaaventyyppisistä selityksistä käytetään ilmaisua julistus, esim. Hallitustenvälisen konferenssin päätösasiakirjaan liitettävät julistukset.)

territorial declaration - selitys alueellisesta soveltamisesta

interpretative declaration - tulkintaselitys

measure - toimenpide

(käytetään sopimustekstissä yleensä silloin, kun osapuolille asetetaan velvoite ryhtyä tiettyihin toimenpiteisiin)

notification - ilmoitus

(Tarkoittaa muodollista toimenpidettä, jolla valtio tai järjestö ilmoittaa juridisesti

merkittävästä asiasta tai tapahtumasta, useimmiten tallettajan välityksellä.)

opinion - lausunto

(Joillakin sopimuksilla on perustettu toimielin, jonka tehtävänä voi olla esim. antaa lausuntonsa sopimuksen muutosehdotuksista.)

SOPIMUKSEN OSAT

Preamble - johdanto-osa

recital/considerata - perustelukappale (johdanto-osassa; ei numeroitu)

Part - osa

Part I - Introduction - I osa - Johdanto

Part VI - Miscellaneous provisions - VI osa - Erinäisiä määräyksiä

Part VIII - Final provisions - VIII osa - Loppumääräykset

Chapter - luku

Section - osasto

Section 1 - General Provisions - 1 osasto - Yleiset määräykset

(Huom. EU-teksteissä section = jakso; title = osasto)

Subsection - alaosasto

Article - artikla

paragraph - kohta (kohdat merkitään yleensä numeroin)

subparagraph/indent - alakohta (alakohdat merkitään yleensä kirjaimin tai pienin roomalaisin numeroin: i), ii), iii) jne.:

sub-subparagraph/item/indent

- jos merkitty esim. kirjaimin tai pienin roomalaisin numeroin: i), ii), iii) jne.: alakohta

- jos merkitty ajatusviivalla: luetelmakohta

Huom. Aiempi suositus ("artikla-kappale-kohta-alakohta") yhdenmukaistettiin 24.3.2011 Euroopan unionin sopimusten käytännön kanssa. Muutettavissa vanhoissa sopimuksissa sekä niihin liittyvissä liitteissä, pöytäkirjoissa ym. asiakirjoissa noudatetaan kuitenkin johdonmukaisuuden vuoksi edelleen kyseisten sopimusten alkuperäistä käytäntöä.

Viittaukset sopimuksessa:

according to - mukaan

as amended by - sellaisena kuin se on muutettu(na)

by virtue of - nojalla

by way of derogation from - poiketen siitä, mitä --- määrätään

defined in - määritelty

determined in - määritetty
in accordance with - mukaisesti
laid down in - vahvistettu, määrätty
notwithstanding - sen estämättä, mitä --- määrätään
provided for - määrätty
pursuant to - mukaan, mukaisesti
referred to - tarkoitettu, määrätty, johon viitataan
subject to the provisions of - jollei --- toisin määrätä
subject to the provision that - sillä edellytyksellä, kuitenkin niin, että
under - nojalla (Huom! Procedures under Article 6 - 6 artiklan mukaiset menettelytavat)
without prejudice to - tämän kuitenkaan rajoittamatta --- soveltamista, tämän vaikuttamatta
without derogating/derogation from - poikkeamatta

annex, appendix - liite

attachment, supplement – lisäys

III. ESIMERKKEJÄ SOPIMUSMÄÄRÄYKSISTÄ

JOHDANTO-OSA

The member States of the Council of Europe, Euroopan neuvoston jäsenvaltiot, jotka

Recalling... - palauttavat mieliin
Recognising / acknowledging... - tunnustavat, ovat tietoisia
Bearing in mind... - pitävät mielessä
Considering... - ottavat huomioon
Considering that... - katsovat, että
Aware of... - ovat tietoisia
Noting... - panevat merkille
Wishing to... - haluavat
Convinced that... - ovat vakuuttuneita
Determined to... - ovat päättäneet
Taking into account... - ottavat huomioon
Mindful of... - ottavat huomioon, ovat tietoisia

Have agreed as follows:

ovat sopineet seuraavasta:

RIITOJEN RATKAISU

arbitration/ mediation - välimiesmenettely/ välitysmenettely

...any of the parties to a dispute concerning...may, by a written application, submit it to the International Court of Justice for a decision unless the parties by common consent agree to submit the dispute to arbitration.

mikä tahansa...koskevan riidan osapuoli voi kirjallisella hakemuksella saattaa sen Kansainvälisen tuomioistuimen ratkaistavaksi, jolleivät osapuolet yhteisesti sovi riidan saattamisesta välimiesmenettelyyn

conciliation - sovittelu

When a request has been made to the Secretary-General under article [66], the Secretary- General shall bring the dispute before a conciliation commission...

Kun pääsihteerille on tehty [66] artiklan mukainen pyyntö, hän saattaa riidan...sovittelulautakunnan käsiteltäväksi.

dispute - riita

(Huom. EI: riitaisuus tai erimielisyys)

The parties to any dispute, the continuance of which is likely to endanger the maintenance of international peace and security, shall, first of all, seek a solution by negotiation, enquiry, mediation, conciliation, arbitration, judicial settlement, resort to regional agencies or arrangements, or other peaceful means of their own choice.

Jokaisessa riidassa, jonka jatkuminen on omiaan vaarantamaan kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämistä, riidan osapuolet pyrkivät ensisijaisesti ratkaisuun käyttämällä neuvotteluja, tutkimusmenettelyä, välitystä, sovintomenettelyä, välimiesmenettelyä tai tuomioistuinmenettelyä, alueellisten elinten tai sopimusten apua taikka muita rauhanomaisia keinoja oman valintansa mukaan.

enquiry/inquiry - tutkimusmenettely

judicial settlement - tuomioistuinmenettely

negotiation - neuvottelut

LOPPUMÄÄRÄYKSET

acceptance, approval and ratification - hyväksyminen ja ratifiointi

This Convention is subject to ratification, acceptance or approval.

Tämä yleissopimus ratifioidaan tai hyväksytään.

accession - liittyminen

After the entry into force of this Convention, the Committee of Ministers of the Council of Europe may, after consultation of the Parties, invite any non-member State of the Council of Europe to accede to this Convention.

Tämän yleissopimuksen voimaantulon jälkeen Euroopan neuvoston ministerikomitea voi, neuvoteltuaan osapuolten kanssa, kutsua Euroopan neuvoston ulkopuolisen valtion liittymään tähän yleissopimukseen.

The present Convention shall remain open for accession by any State. The instruments of accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

Tämä yleissopimus on avoinna liittymistä varten kaikille valtioille. Liittymiskirjat talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

denunciation - irtisanominen

Any party may at any time denounce this Convention by means of a (written) notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.

Osapuoli voi milloin tahansa irtisanoa tämän yleissopimuksen ilmoittamalla siitä (kirjallisesti) Euroopan neuvoston pääsihteerille.

depository - tallettaja